

Rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu

[Zpět na list](#) [Nové hledání](#)

[citace](#) [citace s ECLI](#)

25 Cdo 3251/2025

Právní věta:

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27. 1. 2026

Spisová značka: 25 Cdo 3251/2025

ECLI: ECLI:CZ:NS:2026:25.CDO.3251.2025.1

Typ rozhodnutí: ROZSUDEK

Heslo: Skutečná škoda [Škoda]

Dotčené předpisy: § 2951 odst. 1 o. z.

Kategorie rozhodnutí: C

Zveřejněno na webu: 26. 2. 2026

Citace rozhodnutí Nejvyššího soudu by měla obsahovat formu rozhodnutí, označení soudu, datum rozhodnutí, spisovou značku, případně údaj o uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a odkaz na zdroj. Vzor: *usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2001, sp. zn. 21 Cdo 123/2001, uveřejněné pod č. 11/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, dostupné na www.nsoud.cz.*

25 Cdo 3251/2025-409

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Vojtka a soudců JUDr. Hany Tiché a JUDr. Roberta Waltra v právní věci žalobkyně: **E. J.**, zastoupená JUDr. Janem Kubečkem, advokátem se sídlem Masarykovo nám. 19, Náchod, proti žalované: **Rogit, s. r. o.**, IČO 26442868, se sídlem Bělohorská 274/9, Praha 6, zastoupená Mgr. Antonínem Krtičkou, advokátem se sídlem Nádražní 158, Hronov, o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 14 C 18/2022, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 9. 2025, č. j. 17 Co 97/2025-390, takto:

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 9. 2025, č. j. 17 Co 97/2025-390, a rozsudek Okresního soudu v Náchodě ze dne 26. 2. 2025, č. j. 14 C 18/2022-359, **se zrušují** a věc **se vrací** Okresnímu soudu v Náchodě k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 1. 9. 2025, č. j. 17 Co 97/2025-390, potvrdil rozsudek ze dne 26. 2. 2025, č. j. 14 C 18/2022-359, jímž Okresní soud v Náchodě zamítl žalobu, aby žalovaná uvedla pozemek parcelní číslo XY v katastrálním území XY do původního stavu zejména tím, že do tří dnů od právní moci rozsudku vysází na místech přesně označených body a souřadnicemi S-SJTŠK 50 stromů javor klen o přesně uvedeném průměru kmenu, minimální výši nadzemní části stromů 5 m a s balem do hloubky 60 – 90 cm dle velikosti balu, a aby současně byla žalované uložena povinnost udržovat takto vysazené stromy životaschopné po dobu 5 let ode dne vysazení posledního stromu zejména tím, že je opatří nátěrem proti okusu zvěří do výšky cca 2 metrů a bude je pravidelně zavlažovat dle počasí, a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu; odvolací soud rozhodl též o náhradě nákladů odvolacího řízení. Ve shodě se soudem prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobkyně je vlastnící pozemku parcelní číslo XY v katastrálním území XY a jednatel žalované vlastníkem sousedních pozemků parc. č. XY a parc. č. XY. Žalovaná prostřednictvím třetí osoby na přelomu let 2016 až 2017 pokácela stromy omylem i na pozemku žalobkyně. Znalec Ing. Petr Scheuer stanovil celkovou škodu způsobenou žalobkyni k datu vzniku škody v roce 2017 na 52 376 Kč a v roce 2024 na 31 049 Kč s tím, že naturální restituce není ekonomicky obhajitelná ani dost dobře možná. Odvolací soud věc posoudil podle § 2910 a § 2951 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“) a s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 533/2022 uvedl, že ačkoli žalovaná na pozemku žalobkyně neoprávněně pokácela vzrostlé stromy, nelze takto vzniklou škodu reparovat uvedením do původního stavu (při dlouhodobosti růstu a možného odlišného vývoje tohoto typu porostů nelze dosáhnout téhož stavu jako před škodní událostí). Odvolací soud dále s poukazem na dispoziční zásadu ovládající občanské soudní řízení (§ 153 odst. 2 o. s. ř.) uvedl, že soud prvního stupně nemohl přisoudit žalobkyni něco jiného, než čeho se domáhala (tj. např. náhradu škody v penězích).

2. Rozhodnutí odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost ve smyslu § 237 o. s. ř. spatřuje v otázce výkladu § 2951 odst. 1 o. z. a rozsahu povinnosti škůdce nahradit škodu naturální restitucí v případech zásahu do přírodního prostředí lesního charakteru a zničení porostu s určitým krajínotvorným a užitným charakterem, a v otázce, zda je v této typové věci nutné uplatňovat 30% limit zvýšení nákladů restituce nad obvyklou cenu pokácených stromů. Odvolací soud se omezil na paušální odkaz na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 533/2022, aniž by přesvědčivě uvedl, proč v daném případě nebylo možno uvedení do původního stavu realizovat. Žalobkyně dále namítá, že odvolací soud se nesprávně ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že nemohl podle dispoziční zásady rozhodovat nad rámec návrhu uvedeného v žalobě. V závěrečném návrhu z 25. 2. 2025 doručeném soudu prvního stupně u jednání dne 26. 2. 2025 totiž žalobkyně

vedle výsadby stromů uplatnila nárok na finanční kompenzaci v částce 250 000 Kč. Navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

3. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., a je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro otázku způsobu náhrady škody ve smyslu § 2951 odst. 1 o. z., při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Dovolání je důvodné.

4. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

5. Podle § 2951 odst. 1 o. z. škoda se nahrazuje uvedením do předešlého stavu. Není-li to dobře možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v penězích.

6. Citované ustanovení zakotvuje pravidlo způsobu náhrady majetkové újmy (škody), a to uvedením do předešlého stavu (*restitutio in integrum*), což je jeden ze způsobů, jak nahradit majetkovou újmu, spočívající především ve skutečné škodě na věci. Peněžitá náhrada (*relutární restituice*) je zakotvena jako subsidiární prostředek (způsob náhrady), který nastupuje při splnění jednoho ze dvou předpokladů. První z nich je objektivní a je dán nezávisle na vůli poškozeného – nelze-li z povahy věci uvést poškozený předmět do předešlého stavu, nepřichází naturální restituice do úvahy. Druhý případ naopak vkládá volbu plně do dispozice poškozeného, takže kdykoliv o to požádá, má bez dalšího nárok na náhradu v penězích. Pro „žádost“ není předepsána žádná forma ani náležitosti, musí jít tedy o srozumitelné vyjádření požadavku na peněžitě plnění, např. v žalobě.

7. Není-li uvedení věci do původního stavu možné, protože věc je zcela zničena, ztracena či poškozena natolik, že by její obnovení znamenalo vytvoření nové věci, ani případnou opravou by nebyla obnovena její funkce, anebo by náklady na opravu převýšily obvyklou cenu věci před poškozením, je jediným možným způsobem určení výše škody rozdílem mezi cenou obvyklou před poškozením a po něm (obdobně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2012, sp. zn. 25 Cdo 3074/2010).

8. V projednávané věci bylo zjištěno, že žalobkyně je vlastnící pozemku, jehož součástí (§ 505 a § 507 o. z.) byly i vzrostlé stromy (javorý klen), které žalovaná neoprávněně pokácela, čímž způsobila žalobkyni škodu, na jejíž náhradu má právo. Odvolací soud v souladu s rozhodovací praxí dovolacího soudu (jeho rozsudkem ze dne 27. 11. 2024, sp. zn. 25 Cdo 1673/2024) uzavřel, že škodu vzniklou pokácením vzrostlých stromů nelze nahradit uvedením do původního stavu, neboť vzhledem k dlouhodobosti růstu a možnému odlišnému vývoji tohoto typu porostů nelze v přiměřené době dosáhnout téhož stavu a obnovení funkce jako před škodní událostí (faktická nemožnost uvedení v předešlý stav). Nesprávně však po právní stránce posoudil uplatněný nárok z hlediska požadované formy náhrady.

9. Stejně jako soud prvního stupně ani odvolací soud (kromě obecného odkazu na vázanost soudu žalobou) nereagoval na podání žalobkyně učiněná v řízení před soudem prvního stupně a u odvolacího jednání, v nichž formulovala žalobní požadavek odlišně od žaloby. Žalobkyně v závěrečném návrhu soudu ze dne 25. 2. 2025 vedle požadavku na výsadbu stromů, který oproti žalobě kvalitativně omezila, mluví navíc o částce 250 000 Kč „k finančnímu vyrovnání“ a při jednání dne 1. 9. 2025 před odvolacím soudem uvedla, že primárně požaduje vysazení nových stromů, ale akceptuje i náhradu škody v penězích, konkrétně v částce 600 000 Kč. Tato ne zcela jasná vyjádření založila rozpor v žalobním petitu, který měl být soudy odstraněn (§ 43 o. s. ř.) tak, aby bylo zřejmé, zda jde o změnu žaloby, a jaký nárok je tedy uplatněn. Vzhledem k popsání povaze škody bylo povinností soudu (i za pomoci poučovací povinnosti podle § 118a odst. 1 až 3 o. s. ř.) zabývat se

tímto požadavkem, obsahujícím jiný (přípustný) způsob náhrady škody. Při zvažování, zda soud naplnil poučovací povinnost dostatečně konkrétním a srozumitelným způsobem, je třeba přihlédnout i k tomu, zda má účastník právnické vzdělání nebo zda je zastoupen advokátem, a má tedy vyšší než standardní způsobilost pochopit význam sdělovaného poučení (viz nálezn Ústavního soudu z 12. 7. 2011, sp. zn. [I. ÚS 1264/11](#)). V posuzované věci ovšem podle obsahu spisu k žádnému poučení nedošlo, a odvolací soud tak rozhodoval v situaci, kdy žaloba trpěla vadou spočívající v rozporu či nejasnosti ohledně požadovaného plnění. Nejde přitom jen o vadu řízení, nýbrž v konečném důsledku též o nesprávnou aplikaci § 2951 odst. 1 o. z., neboť došlo-li by ke změně žaloby na požadavek peněžitého plnění, uplatnila by se věta druhá tohoto ustanovení a právní posouzení otázky, zda je možné uvedení v předešlý stav, by se stalo nadbytečné.

10. Z těchto důvodů je právní posouzení důvodnosti nároku na náhradu škody odvolacím soudem neúplné, tudíž nesprávné, a proto dovolací soud jeho rozsudek podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Protože tyto důvody platí také na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud podle § 243e odst. 2 o. s. ř. také tento rozsudek a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. V dalším řízení soud neopomene, že bude-li žalobní petit znít na peněžitou náhradu, skutečná škoda způsobená pokácením stromů (nejedná-li se o porost, na nějž dopadá speciální zákonná úprava, např. zákon č. 289/1995 Sb., o lesích) představuje rozdíl mezi obvyklou cenou nemovitosti v době vzniku škody, tedy pozemku, jehož součástí stromy byly, a cenou pozemku po jejich odstranění; v rámci odškodnění je třeba zohlednit i obvyklou cenu dřeva, pokud je poškozený vlastník pozemku nemá k dispozici pro své využití (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2023, sp. zn. 25 Cdo 533/2022).

11. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci soud rozhodne nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 27. 1. 2026

JUDr. Petr Vojtek
předseda senátu